วารสารจิตวิทยาคลินิกไทย

หน้าเว็บของวารสาร: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/tci-thaijclinicpsy

นิพนธ์ต้นฉบับ

คำตอบรอส์ชาคของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไต

อลิสา กุณฑลบุตร[1*], กุลธิดา พิพัฒน์จรัสสกุล[2], ปุณฑริกา ศรีจันทร์[2]

[1] *นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ, กลุ่มงานจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลราชวิถี*

[2] *นักจิตวิทยาคลินิกปฏิบัติการ, กลุ่มงานจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลราชวิถี*

[*] ผู้นิพนธ์ประสานงาน, e-mail. bkunthon@yahoo.com

รับบทความ: 18 ธันวาคม 2566 | **แก้ไขบทความ:** 17 มกราคม 2567 | **ตอบรับบทความ:** 1 มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคำตอบรอส์ชาคของผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังที่ต้องการปลูกถ่ายไต **วัสดุและวิธีการ** การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาภาคตัดขวางโดยเก็บข้อมูลแบบย้อนหลัง (retrospective study) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไตและมารับบริการการตรวจทางจิตวิทยาที่คลินิกจิตเวชโรงพยาบาลราชวิถีตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2566 ตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวนทั้งสิ้น 115 ราย ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามทั่วไปและแบบทดสอบรอส์ชาค วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน **ผลการศึกษา** พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 44 ปี สถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ยังคงทำงานและใช้สิทธิการรักษาประกันสังคม โดยพบลักษณะคำตอบรอส์ชาค ด้านตำแหน่งเนื้อที่ของภาพ (location) ส่วนใหญ่ให้คำตอบ W ร้อยละ 61.44 ด้านเหตุผลของคำตอบ (determinant) ส่วนใหญ่ให้คำตอบ F ร้อยละ 60.2 ด้านเนื้อหาหรือชนิดของคำตอบ (content) ส่วนใหญ่ให้คำตอบ A ร้อยละ 50.3 จำนวนคำตอบทั้งหมด (total response) มีค่าเฉลี่ย 16.4 คำตอบที่คนส่วนใหญ่มักจะตอบ (popular response) มีค่าเฉลี่ย 4.5 **สรุป** กลุ่มตัวอย่างให้คำตอบ W และ คำตอบ A ทั้งคู่สูงกว่าเกณฑ์ปกติ ส่วนจำนวนคำตอบทั้งหมดและคำตอบที่คนส่วนใหญ่มักจะตอบ ให้ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติทั้งคู่ แสดงให้เห็นว่าผู้ป่วยไตวายเรื้อรังน่าจะมีความสามารถจำกัด หรือมีปัญหาทางจิตใจ อารมณ์ จึงควรมีการตรวจประเมินหรือคัดกรองเพิ่มเติม หากพบปัญหาดังกล่าวควรส่งต่อ พบผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเพื่อร่วมดูแลรักษา

คำสำคัญ: ผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง, แบบทดสอบทางจิตวิทยา, คำตอบรอส์ชาค

Thai Journal of Clinical Psychology

Journal homepage: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/tci-thaijclinicpsy

Original Article

Rorschach Responses in Chronic Kidney Disease Patients Requiring Renal Transplantation

Alisa Kunthonbutra[1*], Kulathida Pipatjarussakul[2], Poontarika Srichan[2]

[1] *Clinical Psychologist Professional Level, Psychiatry Department Rajavithi Hospital*

[2] *Clinical Psychologist Practitioner Level, Psychiatry Department Rajavithi Hospital*

[*] Corresponding author, e-mail. bkunthon@yahoo.com

Received: 18 December 2023 | **Revised:** 17 January 2014 | **Accepted:** 1 March 2024

Abstract

Objectives: To study the characteristics of the Rorschach Inkblot test responses of chronic kidney disease patients who are in need of kidney transplantation. **Materials and methods:** This descriptive study was a cross-sectional retrospective design. The research sample consists of chronic kidney disease patients requiring transplantation who received psychological assessments at the Psychiatric Clinic of Rajavithi Hospital from October 2018 to April 2023. The total sample size was 115 individuals. Data was collected through general questionnaires and Rorschach Inkblot test. Statistical analysis was conducted using statistical software, including frequency, percentages, mean, and standard deviation, to analyze basic data. **Results:** The findings of the research reveal that the majority of the sample are male, with an average age of 44 years. Most of them are married. A significant portion completed secondary education. The majority are currently employed, and a substantial number utilize social security healthcare benefits. The analysis of Rorschach Inkblot test responses indicates that regarding the location of the image, the majority of responses were coded as "W" (61.44%). Regarding the determinant of responses, "F" was the predominant answer (60.2%). In terms of content or type of response, the majority chose "A" (50.3%). The total responses had an average of 16.4, while popular responses averaged 4.5. **Conclusion:** Both "W" and "A" responses in the sample group were higher than the norm. However, the total number of responses and popular responses were lower than the norm, indicating that chronic kidney disease patients have limited abilitie s or psychological problems. Therefore, additional screening or assessment is recommended. If issues are identified, referral to specialized experts for further care and management is advised.

Keywords: Chronic kidney disease patients, psychological test, Rorschach response

บทนำ

โรคไตวายเรื้อรังเป็นโรคที่ส่งผลกระทบต่อตัวผู้ป่วย ครอบครัว และสังคม จากการศึกษาภาระโรค 204 ประเทศ ระหว่าง ค.ศ. 1990-2019 ขององค์กรอนามัยโลก ในทุกกลุ่มอายุพบโรคไตเรื้อรัง (chronic kidney disease) มีสัดส่วน 0.8 ของภาระโรคใน ค.ศ. 1990 และมีสัดส่วน 1.6 ของภาระโรคใน ค.ศ. 2019 แนวโน้มเพิ่มขึ้นเกือบหนึ่งเท่าตัว การเจ็บป่วยนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทั่วโลก (Wichitsunthornkul, 2022) ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายจะมีอาการของการคั่งของของเสีย น้ำ เกลือแร่และกรดด่าง มีการเสียสมดุลของฮอร์โมนของร่างกาย ทำให้มีอาการปวด เมื่อยล้า นอนไม่หลับ คัน เบื่ออาหาร ท้องผูก ตะคริว ชาปลายมือปลายเท้า ขากระตุก ภาวะซีด บวมตามร่างกาย อึดอัดหอบเหนื่อย นอนราบไม่ได้ ส่วนใหญ่ในท้ายที่สุดผู้ป่วยจำเป็นต้องได้รับการรักษาด้วยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (hemodialysis) ซึ่งเป็นการรักษาตลอดชีวิตก่อนจะได้รับการปลูกถ่ายไต การฟอกเลือดดังกล่าวอาจมีผลข้างเคียงทำให้ความดันโลหิตต่ำ หน้ามืดเป็นลม หมดสติ หกล้มได้ง่าย เกิดอาการในระบบหัวใจและหลอดเลือด รูปร่างหน้าตาเปลี่ยนแปลงไป มีการบวมตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ผิวหนังแห้ง สีผิวเปลี่ยนคล้ำลง มีเส้นฟอกเลือดที่แขนและมีการโป่งพองของเส้นเลือด นำมาซึ่งความไม่สุขสบาย สูญเสียความมั่นใจและอาจเกิดภาวะแทรกซ้อนที่เป็นอันตรายได้อีก ทั้งผู้ป่วยต้องเดินทางมารับการฟอกเลือดที่โรงพยาบาล ทำให้ผู้ป่วยบางคนมีความรู้สึกลำบาก ไม่สะดวก รู้สึกเป็นภาระให้แก่ครอบครัวและมีข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตเนื่องจากต้องเดินทางไปฟอกเลือดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง นานครั้งละ 4-6 ชั่วโมง (Lortajakul et al., 2018) และอาจส่งผลกระทบต่อการทำงาน เพิ่มภาระทางการเงินอีกด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลกระทบทั้งหมดที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังแต่ผลกระทบนั้นจะส่งผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับพื้นฐานของจิตใจ บุคลิกภาพของผู้ป่วยด้วย

ประเทศไทยได้มีการศึกษาความชุกของการเจ็บป่วยทางจิตในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง พบว่าผู้ป่วยไตวายระยะสุดท้ายมีความชุกของภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 17.64 (Plookrak, 2018) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้ป่วยไตวายเรื้อรังมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดความเจ็บป่วยทางจิต แต่ยังไม่พบการศึกษาการเจ็บป่วยทางจิตอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากยังไม่มีเครื่องมือในการประเมินการเจ็บป่วยทางจิตอื่น ๆ หรือผู้ป่วยไม่ได้รับการวินิจฉัยการเจ็บป่วยทางจิตจากจิตแพทย์

ปัจจุบันการปลูกถ่ายไต (renal transplantation) จัดเป็นวิธีบำบัดทดแทนไตที่มีประสิทธิภาพดีที่สุด แต่โรงพยาบาลที่สามารถทำการผ่าตัดปลูกถ่ายไตได้นั้นต้องเป็นโรงพยาบาลในระดับตติยภูมิหรือสูงกว่า โดยโรงพยาบาลราชวิถีเป็นโรงพยาบาลหนึ่งที่มีศักยภาพในการผ่าตัดปลูกถ่ายไตได้ เมื่อผู้ป่วยไตวายเรื้อรังต้องการจะรักษาด้วยการผ่าตัดปลูกถ่ายไตนั้น ไม่สามารถกระทำได้ทันทีผู้ป่วยต้องได้รับการตรวจวินิจฉัยหลาย ๆ อย่างจากทีมสหวิชาชีพ การตรวจวินิจฉัยด้านจิตใจของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไตนั้นต้องใช้ผลการตรวจทางจิตวิทยาร่วมด้วยเพื่อประเมินสภาพจิต เนื่องจากผู้ป่วยโรคเรื้อรังทางกายมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดการเจ็บป่วยทางจิต (Khlaisuk, 2019) ดังนั้น การตรวจทางจิตวิทยาจึงเป็นข้อมูลสำคัญในการตรวจวินิจฉัยโรคทางจิตเวชของแพทย์และเป็นข้อมูลช่วยในการวางแผนการบำบัดรักษาทั้งโรคเรื้อรังทางกายและอาการทางจิตเวช เมื่อผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไตจึงต้องมาพบนักจิตวิทยาคลินิกเพื่อทำการตรวจทางจิตวิทยา การตรวจทางจิตวิทยาจะใช้เครื่องมือคือแบบทดสอบทางจิตวิทยาซึ่งมีหลากหลายแบบ แบบทดสอบที่มีความสำคัญและมีการใช้อย่างแพร่หลายคือ แบบทดสอบบุคลิกภาพแบบฉายภาพ (projective test) ที่ไม่มีโครงสร้าง ทำให้ผู้รับการทดสอบสามารถให้คำตอบได้อย่างอิสระหลากหลาย และด้วยความที่แบบทดสอบเป็นสิ่งเร้าที่มีลักษณะคลุมเครือไม่ชัดเจน จึงทำให้แบบทดสอบประเภทนี้สามารถวัดโครงสร้างบุคลิกภาพได้ลึกซึ้งมากขึ้นและแบบทดสอบบุคลิกภาพแบบฉายภาพที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือแบบทดสอบรอร์ชาค

เมื่อทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่าแบบทดสอบรอร์ชาคถูกนำไปศึกษาวิจัยในกลุ่มต่าง ๆ มากมาย เช่น Chawarit (2015) ศึกษาลักษณะคำตอบรอร์ชาคในผู้ต้องขังคดีความผิดเกี่ยวกับยาบ้า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ต้องขังคดีความผิดเกี่ยวกับยาบ้าทั้งชายและหญิงที่มีประวัติการเสพยาบ้าและอยู่ระหว่างจำคุก

ภายในเรือนจำจังหวัดชัยภูมิจำนวนทั้งสิ้น 60 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงโดยแบ่งเป็นชาย 30 คน และหญิง 30 คน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการใช้พื้นที่ (location) ในกลุ่มผู้ต้องขังชายให้จำนวนคำตอบ W มากที่สุดและคุณภาพคำตอบไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 53.13 ส่วนในกลุ่มผู้ต้องขังหญิงให้จำนวนคำตอบ D มากที่สุดและคุณภาพคำตอบไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 41.64 ด้านการให้เหตุผล (determinant) พบว่าผู้ต้องขังทั้งชายและหญิงให้คำตอบ F มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเป็น 10.40 และ 16.40 ตามลำดับ ซึ่งถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ปกติ ด้านเนื้อหาคำตอบ (content) พบว่าผู้ต้องขังทั้งชายและหญิงให้คำตอบ A หรือสัตว์สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 47.96 และ 44.87 ตามลำดับ ด้านคำตอบที่คนส่วนใหญ่ตอบ (popular response) พบว่าผู้ต้องขังทั้งชายและหญิงให้คำตอบเฉลี่ยเป็น 3.80 และ 4.17 ตามลำดับซึ่งถือว่าน้อยกว่าเกณฑ์ปกติ ด้านจำนวนคำตอบรวมทั้งหมด (total response) พบว่าผู้ต้องขังชายให้จำนวนคำตอบรวมทั้งหมดเฉลี่ย 17.07 คำตอบ ซึ่งถือว่าน้อยกว่าเกณฑ์ปกติ ผู้ต้องขังหญิงให้จำนวนคำตอบรวมทั้งหมดเฉลี่ย 26.90 คำตอบซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ปกติ Phetrat (2010) ศึกษาคำตอบรอร์ชาคของวัยรุ่นที่ใช้สารเสพติด: กรณีศึกษาศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นใช้สารเสพติดจำนวน 76 คน ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่ใช้สารเสพติดให้คำตอบโดยเฉลี่ย 19 คำตอบ คำตอบ W = 54.57%, F = 39.95%, A = 50.00%, popular โดยเฉลี่ย 4.44 คำตอบ Phongphisutchai (2004) ศึกษาคำตอบรอร์ชาคในผู้ป่วยนิติจิตเวชคดีความผิดต่อชีวิต กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยนิติจิตเวชที่ได้รับการวินิจฉัยจากคณะผู้รักษาว่าเป็นผู้วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือจิตบกพร่อง ประกอบด้วยผู้ป่วยคดีความผิดต่อชีวิต 20 รายและคดีอื่น ๆ 15 ราย จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยคดีความผิดต่อชีวิตให้คำตอบเฉลี่ย 17.5 คำตอบ คำตอบเกี่ยวกับพื้นที่หยดหมึกมีดังนี้ W = 57.14%, D = 39.71%, d = 0.28%, Dd+S และ DW = 2% คำตอบเกี่ยวกับรายละเอียดของหยดหมึกมีดังนี้ F = 52.57%, FM = 24%, M = 9.71%, C’ = 4%, m = 3.42%, C = 3.14%, K = 3.28%, FC = 1.71%, FK = 1.42%, k และ CF = 1.14%, c = 0.85% และไม่พบ Fc ส่วนเนื้อหาคำตอบที่พบมาก ได้แก่ A = 52.28%, Obj = 14.28% และ H = 10.85% และ P เฉลี่ย = 5.2 คำตอบ Sattayaprasert (2013) ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะคำตอบรอร์ชาคระหว่างผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าและมีประวัติพยายามฆ่าตัวตายกับไม่มีประวัติฆ่าตัวตาย: กรณีศึกษาโรงพยาบาลราชวิถี กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 60 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามประวัติผู้ป่วยออกเป็นกลุ่มละ 30 คน โดยกลุ่มแรกต้องเป็นผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าและมีประวัติพยายามฆ่าตัวตาย และอีกกลุ่มเป็นผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าและไม่มีประวัติพยายามฆ่าตัวตาย ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบการให้ลักษณะคำตอบ location พบว่าทั้ง 2 กลุ่มให้คำตอบ W เป็นส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบการให้ลักษณะคำตอบ determinant พบว่าทั้ง 2 กลุ่มให้คำตอบ F สูงสุด เปรียบเทียบการให้ลักษณะคำตอบ content พบว่าทั้ง 2 กลุ่มให้คำตอบ A สูงสุด เปรียบเทียบการให้คำตอบ total response, popular response พบว่าทั้ง 2 กลุ่มให้จำนวนคำตอบทั้ง 2 อย่าง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 การใช้เวลา average time per response และ reaction time ของทั้ง 2 กลุ่มพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ Srigratoom (2015) ศึกษาคำตอบรอร์ชาคในผู้ป่วยโรคอารมณ์แปรปรวนสองขั้ว กลุ่มตัวอย่างคือกลุ่มผู้ป่วยโรคอารมณ์แปรปรวนสองขั้วที่ได้รับการวินิจฉัยจากจิตแพทย์แล้ว 30 คน จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ป่วยโรคอารมณ์แปรปรวนสองขั้วให้ลักษณะคำตอบ location ส่วนใหญ่เป็น W คิดเป็นร้อยละ 61.44 ส่วนในด้านเหตุผลของคำตอบ (determinant) ส่วนใหญ่ให้คำตอบ F มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.43 ($\bar{X}$ = 5.43, SD = 1.25) ด้านเนื้อหา (content) ส่วนใหญ่ให้คำตอบเกี่ยวกับสัตว์ชนิดต่าง ๆ หรือ A เป็นจำนวนสูงสุด ($\bar{X}$ = 6.53, SD = 1.04) ในส่วนของ total responses ให้คำตอบเท่ากับ 15.30 คำตอบ และ popular responses โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.4 คำตอบ ใช้เวลาในการให้คำตอบทั้งหมด (total time) เฉลี่ยที่ 14 นาทีและใช้เวลาในการเริ่มให้คำตอบแรก (reaction time) ที่ 5.23 วินาที เป็นต้น แต่ยังไม่เคยมีการศึกษาคำตอบรอร์ชาคในกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังทางกายเลย

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักจิตวิทยาคลินิกที่ประจำอยู่ ณ โรงพยาบาลราชวิถี ซึ่งมีผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไตมารับการตรวจทาง

จิตวิทยาเฉลี่ยร้อยละ 30.66 จากผู้ป่วยที่มารับการตรวจทางจิตวิทยาทั้งหมด และมีความจำเป็นต้องตรวจวินิจฉัยด้านจิตใจของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไตด้วยแบบทดสอบรอส์ชาค จึงมีความสนใจที่จะศึกษาคำตอบรอส์ชาคของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไต

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาคำตอบรอส์ชาคของผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังที่ต้องการปลูกถ่ายไตและใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเป็นแนวทางประกอบการดูแลรักษาผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไตต่อไป

วัสดุและวิธีการ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาภาคตัดขวางโดยเก็บข้อมูลแบบย้อนหลัง (retrospective study) จากเวชระเบียน โรงพยาบาลราชวิถี

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไตมารับบริการการตรวจทางจิตวิทยาที่คลินิกจิตเวช โรงพยาบาลราชวิถี ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561 ถึงเดือนเมษายน 2566 ที่เข้าเกณฑ์จำนวนทั้งสิ้น 115 ราย

เกณฑ์คัดเข้า

- ผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไตมารับบริการการตรวจทางจิตวิทยาที่คลินิกจิตเวช โรงพยาบาลราชวิถี ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561 ถึงเดือนเมษายน 2566
- เป็นคนไทยอายุ 20 ปีขึ้นไป
- ได้รับการประเมินสภาพจิตใจด้วยแบบประเมินรอส์ชาคก่อนการปลูกถ่ายไต
- สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

เกณฑ์คัดออก

- ไม่ให้คำตอบในการทดสอบรอส์ชาคมากกว่า 5 ภาพขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา สถานะการทำงาน สิทธิการรักษา

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบรอส์ชาค (Rorschach) Klopfer & Davidson (1962, as cited in Chawarit, 2015) ประกอบไปด้วยชุดภาพหยดหมึกมาตรฐาน จำนวน 10 ภาพ ขนาด 6.5 นิ้ว X 9.5 นิ้ว ภาพจะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ 2.1) กลุ่มภาพสีดำ เทาบนพื้นขาวซึ่งมีจำนวน 5 ภาพ คือ ภาพ I, IV, V, VI และ VII 2.2) กลุ่มภาพสีดำ เทา และแดงบนพื้นขาวซึ่งมี 2 ภาพ คือ II และ III 2.3) กลุ่มภาพที่มีมากกว่า 3 สีบนพื้นขาวจำนวน 3 ภาพคือ VIII, IX และ X ซึ่งเป็นภาพที่ Rorschach สร้างขึ้นมา ดำเนินการทดสอบโดยให้ผู้รับการทดสอบดูภาพแล้วนำคำตอบที่ได้จากผู้รับการทดสอบจะนำมาให้คะแนน โดยระบบการให้คะแนนของ Klopfer (Klopfer's system) (Suwanaleart et al., 2012) มี 5 ส่วน คือ location, determinants, contents, popular responses และ form-level rating แต่งานวิจัยนี้จะใช้ระบบการให้คะแนนของ Klopfer (Klopfer's system) เพียง 4 ส่วน คือ location, determinants, contents, popular responses และเพิ่ม total responses ดังนี้

1. location หมายถึง พื้นที่หรือตำแหน่งของภาพที่ใช้เป็นคำตอบ ตัวอย่างการให้คะแนนในหมวดนี้ เช่น ถ้าใช้พื้นที่ทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดจะให้คะแนนเป็นสัญลักษณ์ W, ถ้าใช้พื้นที่บางส่วนที่มีขนาดใหญ่จะให้คะแนนเป็นสัญลักษณ์ D, ถ้าใช้พื้นที่เล็ก ๆ จะให้คะแนนเป็นสัญลักษณ์ d เป็นต้น
2. determinants หมายถึง คำตอบที่เป็นเหตุผลที่ผู้รับการทดสอบอธิบายเกี่ยวกับคำตอบ ตัวอย่างการให้คะแนนในหมวดนี้ เช่น คำตอบที่ใช้รูปร่างลักษณะอย่างเดียวจะให้คะแนนเป็นสัญลักษณ์ F, คำตอบที่ใช้การเคลื่อนไหวของมนุษย์จะให้คะแนนเป็นสัญลักษณ์ M เป็นต้น
3. contents หมายถึง เนื้อหาหรือชนิดของคำตอบ ตัวอย่างการให้คะแนนในหมวดนี้ เช่น คำตอบที่เป็นคนจะให้คะแนนเป็นสัญลักษณ์ H, คำตอบที่เป็นสัตว์จะให้คะแนนเป็นสัญลักษณ์ A, คำตอบที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายของมนุษย์จะให้คะแนนเป็นสัญลักษณ์ At, คำตอบที่เป็นสิ่งของจะให้คะแนนเป็นสัญลักษณ์ Obj เป็นต้น

4. total responses หมายถึง จำนวนคำตอบทั้งหมดที่ได้

5. popular response หมายถึง เนื้อหาของคำตอบที่คนส่วนใหญ่เห็นภาพหยดหมึกว่าเป็นรูปอะไรบางอย่างเหมือน ๆ กัน

การแปลผล วิธีการแปลผลแบบทดสอบรอร์ชาคแบ่งได้เป็น 3 หัวข้อที่สำคัญ คือ 1) การแปลผลปริมาณคำตอบ (quantitative analysis) 2) การแปลผลเนื้อหาคำตอบ (content analysis) 3) การแปลผลลำดับคำตอบ (sequence analysis) (Suwanaleart et al., 2012) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การแปลผลปริมาณคำตอบ (quantitative analysis) โดยจะนำคำตอบที่ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ระบบการให้คะแนนของ Klopfer (Klopfer's system) 4 ส่วนในด้าน location, determinate, content, popular responses และเพิ่ม total responses รวบรวมคำตอบทั้งหมดแล้วหาค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด แล้วนำไปเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานตามคู่มือแบบทดสอบรอร์ชาค

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผ่านการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน โรงพยาบาลราชวิถีแล้ว ผู้วิจัยจึงประสานงานกับผู้ป่วยโดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและรายละเอียดของการวิจัย เพื่อขอใช้ข้อมูลของผู้ป่วยที่มาขอรับบริการตรวจทางจิตวิทยาที่คลินิกจิตเวชระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ถึงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2566 เมื่อผู้ป่วยยินยอมแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลเฉพาะข้อมูลทั่วไปและผลการทดสอบด้วยแบบทดสอบรอร์ชาคที่ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดสอบและรายงานผลการทดสอบเก็บไว้ในเวชระเบียนของโรงพยาบาล จากนั้นผู้วิจัยได้ตรวจคำตอบแบบลงคะแนนแล้วลงบันทึกข้อมูลและเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS version 22.00 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและคำตอบรอร์ชาคโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนโรงพยาบาลราชวิถีหมายเลขโครงการ 66112 ได้รับการรับรองเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2566

ผลการศึกษา

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง (n = 115) พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไต ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.7 อายุเฉลี่ย 44 ปี มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 50.5 รองลงมามีสภานภาพโสด ร้อยละ 34.7 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 41.8 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 30.4 สถานะการทำงาน ยังคงทำงาน ร้อยละ 82.6 และส่วนใหญ่ใช้สิทธิการรักษาประกันสังคม ร้อยละ 47.0 รองลงมาเป็นสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า ร้อยละ 29.6 และจ่ายเองร้อยละ16.4 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 *ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง (n = 115)*

คุณลักษณะ		จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	71	61.7
	หญิง	44	38.3
อายุเฉลี่ย	44 ปี ($\bar{x}$ = 43.57, SD = 10.80)		
สถานภาพ			
	สมรส	58	50.5
	โสด	40	34.7
	หม้าย หย่า แยก	17	14.8
การศึกษา			
	ประถม	15	13.0
	มัธยม	48	41.8
	อนุปริญญา	10	8.7
	ปริญญาตรี	35	30.4
	สูงกว่าปริญญาตรี	6	5.2
	ไม่ตอบ	1	0.9
สถานะการทำงาน			
	ทำงาน	95	82.6
	ไม่ได้ทำงาน	20	17.4
สิทธิการรักษา			
	ประกันสังคม	54	47.0
	ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	34	29.6
	จ่ายเอง	19	16.4
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	8	7.0

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไต ให้คำตอบโดยใช้ตำแหน่งเนื้อที่ของภาพหยดหมึก (location) คำตอบ W% มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมาคือ D%, d% และ Dd+S% ร้อยละ 34.0, ร้อยละ 13.9 และร้อยละ 1.1 ตามลำดับ ซึ่งคำตอบ W% รวมถึงคำตอบที่เป็น W+W cut off+W,S+DW รวมกัน คำตอบ D% รวมถึงคำตอบที่เป็น D+D,S รวมกัน คำตอบ Dd+S% รวมถึงคำตอบที่เป็น dd+de+di+dr+S รวมกันและคำตอบ d% คือคำตอบที่เป็น d

ตารางที่ 2 *จำนวนและร้อยละของคำตอบโดยใช้ตำแหน่งเนื้อที่ของภาพหยดหมึกในการรับรู้ภาพต่าง ๆ (location) (n = 115)*

Location	จำนวน (คำตอบ)	ร้อยละ	เกณฑ์ปกติ
W	961	51.00	20-30
D	641	34.00	45-55
d	21	1.10	5-15
Dd+S	261	13.90	<10
รวม	**1,884**	**100.0**	

จากตารางที่ 3 ด้านการให้เหตุผลเกี่ยวกับการรับรู้หยดหมึก (determinant) โดยคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไต ตอบมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ คำตอบ F จำนวน 1,135 คำตอบ ร้อยละ 60.2 ($\bar{x}$ = 9.87, SD = 5.42) รองลงมาคือคำตอบ FM จำนวน 332 คำตอบ ร้อยละ 17.6 ($\bar{x}$ =

2.89, SD = 2.20) และคำตอบ M จำนวน 194 คำตอบ ร้อยละ 10.3 ($\bar{x}$ = 1.69, SD = 1.80) และคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ตอบคือคำตอบ m, cF และ c

ตารางที่ 3 *ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคำตอบรอส์ชาคของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนในด้านการให้เหตุผลเกี่ยวกับการรับรู้หยดหมึก (determinant) (n = 115)*

Determinant	จำนวน (คำตอบ)	ร้อยละ	$\bar{x}$	SD
F	1,135	60.2	9.87	5.42
M	194	10.3	1.69	1.80
FM	332	17.6	2.89	2.20
Fm	11	0.6	0.10	0.32
mF	14	0.7	0.12	0.40
m	0			
FC	65	3.5	0.57	0.97
CF	16	0.8	0.14	0.46
C	15	0.8	0.13	0.49
FC’	54	2.9	0.47	0.76
C’F	10	0.5	0.09	0.47
C’	2	0.1	0.02	0.13
Fc	14	0.7	0.12	0.50
cF	0			
c	0			
FK	17	0.9	0.15	0.48
k	5	0.3	0.04	0.31
รวม	**1,884**	**100.0**		

จากตารางที่ 4 ด้านเนื้อหาหรือชนิดของคำตอบ (content) โดยคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไต ตอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือคำตอบ A ร้อยละ 50.3 รองลงมาคือคำตอบ H ร้อยละ 7.7 และคำตอบ Obj ร้อยละ 5.1 ตามลำดับ ส่วนคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างตอบน้อยที่สุดคือคำตอบ Art ร้อยละ 0.4

ตารางที่ 4 *จำนวนและร้อยละของคำตอบรอส์ชาคของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนในด้านเนื้อหาหรือชนิดของคำตอบ (content) (n = 115)*

Content	จำนวน (คำตอบ)	ร้อยละ
H	146	7.7
(H)	66	3.5
Hd	48	2.5
(Hd)	10	0.5
A	947	50.3
(A)	93	4.9
Ad	74	3.9
(Ad)	21	1.1
At	90	4.8
Obj	97	5.1
Pl	86	4.6

Content	จำนวน (คำตอบ)	ร้อยละ
N	30	1.6
Arch	25	1.3
Sex	10	0.5
Aobj	26	1.4
A.At	9	0.5
Food	31	1.6
Art	7	0.4
Other	68	3.6
รวม (คำตอบ)	**1,884**	**100.0**

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไตให้จำนวนคำตอบทั้งหมด (total responses) มีค่าเฉลี่ย 16.4 คำตอบ ส่วนจำนวนคำตอบที่คนส่วนใหญ่มักจะตอบ (popular responses) มีค่าเฉลี่ยที่ 4.5 คำตอบ

ตารางที่ 5 *จำนวน ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Total Responses และ Popular Responses ของผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังที่ต้องการผ่าตัดปลูกถ่ายไต (n = 115)*

ตัวแปร	จำนวน (คำตอบ)	$\bar{X}$	SD	เกณฑ์ปกติ
Total Responses	1,884	16.4	6.55	20-30
Popular Responses	517	4.5	1.60	5-7

วิจารณ์

คำตอบเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ของหยดหมึกในการรับรู้ (location)

กลุ่มตัวอย่างให้คำตอบ W สูงสุด (ร้อยละ 61.44) และสูงมากกว่าเกณฑ์ปกติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Phetrat (2010) ที่ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้สารเสพติด, Phongphisutchai (2004) ที่ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยนิติจิตเวชคดีความผิดต่อชีวิต, Sattayaprasert (2013) ที่ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยโรคซึมเศร้า และ Srigratoom (2015) ที่ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยโรคอารมณ์แปรปรวนสองขั้ว ให้ D (ร้อยละ 34.0) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ส่วน Dd+S (ร้อยละ 34.0) มากกว่าเกณฑ์ปกติ แสดงถึงมีความสามารถจำกัดหรือมีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาไม่สูงนัก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลส่วนตัวด้านระดับการศึกษาที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษาหรือเชาวน์ปัญญาไม่ต่ำแต่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ จิตใจ ที่ทำให้ใช้ความสามารถได้ไม่เต็มที่ มีการปรับตัวต่อสถานการณ์โดยพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกินขีดความสามารถทางเชาวน์ปัญญาที่มีอยู่ หรือเป็นคนที่มีลักษณะทะเยอทะยานเกินตัวและแสดงจุดเด่นเพื่อทดแทนความบกพร่องของตนเอง ซึ่งการเจ็บป่วยด้วยโรคไตวายเรื้อรังนั้นอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เช่น มีการบวมตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย สีผิวเปลี่ยนคล้ำลง มีการโป่งพองของเส้นเลือด เป็นต้น ต้องระมัดระวังเรื่องการทานอาหาร หรือบางคนต้องให้ผู้อื่นช่วยดูแล ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้สึกว่าตนเองด้อยหรือบกพร่อง นอกจากนี้ ยังอาจบ่งถึงลักษณะของคนที่ไม่สนใจสิ่งแวดล้อมหรือแยกตนเอง โดยเฉพาะเมื่อให้คำตอบ W, Dd+S เป็นจำนวนมาก ซึ่งแสดงถึงการรับรู้ที่ไม่สอดคล้องกับคนปกติ สนใจจุดหรือแง่มุมที่คนปกติไม่ให้ความสนใจ ทำให้การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นค่อนข้างยาก อาจเกิดจากกลุ่มตัวอย่างต้องเดินทางไปฟอกเลือดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง นานครั้งละ 4-6 ชั่วโมง ทำให้มีข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตและการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Lortajakul et al., 2018)

คำตอบเกี่ยวกับการให้เหตุผล (determinant)

กลุ่มตัวอย่างให้ตอบ F สูงสุด (ร้อยละ 60.2) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Chawarit (2015) ที่ศึกษาในผู้ต้องขังคดีความผิดเกี่ยวกับยาบ้า, Phetrat (2010)

ที่ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้สารเสพติด, Phongphisutchai (2004) ที่ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยนิติจิตเวชคดีความผิดต่อชีวิต, Sattayaprasert (2013) ที่ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยโรคซึมเศร้า และ Srigratoom (2015) ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยโรคอารมณ์แปรปรวนสองขั้ว คำตอบ F แม้จะสูงสุด แต่อยู่ในระดับปานกลาง แสดงถึงอาจเป็นเพียงการเก็บกดหรือควบคุมพฤติกรรมการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบทางอารมณ์ ซึ่งอาจพบได้ในคนปกติทั่วไป (natural constriction) คำตอบ M น้อย ($\bar{x}$ = 1.69, SD = 1.80) ส่วน FM ($\bar{x}$ = 2.89, SD = 2.20) อยู่ในระหว่าง 1M และ 2M อาจพบได้ในคนปกติ ซึ่ง M น้อยอาจหมายถึงการมีระดับเชาวน์ปัญญาต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลส่วนตัวด้านระดับการศึกษาที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษา หรืออาจเป็นเพราะมีปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ หรือปัญหาทางจิตเวช ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูล FC ($\bar{x}$ = 0.57, SD = 0.97) และ FC' ($\bar{x}$ = 0.47, SD = 0.76) ที่กลุ่มตัวอย่างพยายามใช้เหตุผลเข้ามาควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ ทำให้ไม่ค่อยแสดงออกทางอารมณ์นักและมีอารมณ์เศร้า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Plookrak (2018) ที่พบว่าผู้ป่วยไตวายระยะสุดท้าย มีความชุกของภาวะซึมเศร้าร้อยละ 17.64 อัตราส่วน W (ร้อยละ 51.0) : M (ร้อยละ 10.3) ต่างกันมากกว่า 3 เท่า แสดงถึงเป็นคนที่มีลักษณะทะเยอทะยานเกินตัว โดยพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกินขีดความสามารถทางเชาวน์ปัญญาที่มี แสดงปมเด่นเพื่อทดแทนความบกพร่องของตนเองซึ่งการเจ็บป่วยด้วยโรคไตวายเรื้อรังนั้นอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เช่น มีการบวมตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย สีผิวเปลี่ยนคล้ำลง มีการโป่งพองของเส้นเลือด เป็นต้น ต้องระมัดระวังเรื่องการทานอาหาร หรือบางคนต้องให้ผู้อื่นช่วยดูแล ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้สึกว่าตนเองด้อยหรือบกพร่องจึงพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกินขีดความสามารถเพื่อชดเชยความรู้สึกดังกล่าว

คำตอบเกี่ยวกับเนื้อหา (content)

กลุ่มตัวอย่างให้คำตอบเป็นสัตว์หรือ A สูงสุด (ร้อยละ 50.3) และ A% สูงกว่าเกณฑ์ปกติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Chawarit (2015) ที่ศึกษาในผู้ต้องขังคดีความผิดเกี่ยวกับยาบ้า, Phetrat (2010) ที่ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้สารเสพติด, Phongphisutchai (2004) ที่ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยนิติจิตเวชคดีความผิดต่อชีวิต, Sattayaprasert (2013) ที่ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยโรคซึมเศร้า และ Srigratoom (2015) ที่ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยโรคอารมณ์แปรปรวนสองขั้ว คำตอบ A% สูงกว่าเกณฑ์ปกติ แสดงถึงระดับเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลส่วนตัวด้านระดับการศึกษาที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษาหรือการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมและมักพบในผู้ที่มีความสนใจอยู่ในวงจำกัด H (ร้อยละ 7.7) และ H% ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติบ่งถึงลักษณะบุคลิกภาพแบบเก็บตัว ไม่ชอบเข้าสังคม มักแสดงความสนใจเกี่ยวกับตนเอง ค่อนข้างไปทางไม่สามารถสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นค่อนข้างยาก อาจเกิดจากกลุ่มตัวอย่างต้องเดินทางไปฟอกเลือดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง นานครั้งละ 4-6 ชั่วโมง ทำให้มีข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตและการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Lortajakul et al., 2018) รวมทั้งขาดการรับรู้ในด้านความรู้สึกซึ่งสอดคล้องกับข้อมูล FC ($\bar{x}$ = 0.57, SD = 0.97) และ FC' ($\bar{x}$ = 0.47, SD = 0.76) ที่กลุ่มตัวอย่างพยายามใช้เหตุผลเข้ามาควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ ทำให้ไม่ค่อยแสดงออกทางอารมณ์นักและมีอารมณ์เศร้า ส่วน At นั้นบ่งถึงความสนใจเกี่ยวกับความแข็งแรงสมบูรณ์ของร่างกายซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความเจ็บป่วยทางกายจริง

คำตอบทั้งหมด (total response) กลุ่มตัวอย่างให้ค่าเฉลี่ย 16.4 คำตอบซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ปกติ (คนที่มีสุขภาพจิตปกติจะให้คำตอบ total response เฉลี่ยประมาณ 20-30 คำตอบ) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Srigratoom (2015) ที่ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยโรคอารมณ์แปรปรวนสองขั้ว การให้คำตอบทั้งหมดน้อยหมายถึงการมีระดับเชาวน์ปัญญาที่ไม่สูงมากซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลส่วนตัวด้านระดับการศึกษาที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษา และด้านจำนวนคำตอบที่คนส่วนใหญ่มักตอบ (popular response) พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ค่าเฉลี่ยที่ 4.5 คำตอบ ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติเล็กน้อย (เกณฑ์ปกติ 5-7 คำตอบ) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Chawarit (2015) ที่ศึกษาในผู้ต้องขังคดีความผิดเกี่ยวกับยาบ้า, Phetrat (2010) ที่ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้สารเสพติดและ Srigratoom (2015) ที่ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยโรคอารมณ์แปรปรวนสองขั้ว แสดง

ถึงการรับรู้ความเป็นจริงไม่ค่อยดีนัก แต่ยังพอมีความสามารถในการยอมรับหรือมองเห็นโลกในมุมของคนปกติและสามารถรับรู้ตามความเป็นจริงได้

สรุป

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะคำตอบของกลุ่มผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่ต้องการปลูกถ่ายไตบ่งถึงการมีระดับเชาวน์ปัญญาที่ไม่สูงมาก จึงควรมีการประเมินความสามารถทางเชาวน์ปัญญาด้วยเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการดูแลรักษา รวมถึงปรับแนวทางการให้ข้อมูลทางการแพทย์ให้เหมาะสมกับความสามารถทางเชาวน์ปัญญา อีกประเด็นคือลักษณะที่บ่งถึงปัญหาทางจิตใจหรืออารมณ์ โดยเฉพาะภาวะซึมเศร้า จึงควรมีการตรวจประเมินคัดกรองในกลุ่มผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังหรือโรคเรื้อรังอื่น ๆ เพื่อส่งต่อพบผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง นำไปสู่การวินิจฉัยและร่วมรักษาหากพบปัญหาดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยพบลักษณะที่บ่งถึงการมีระดับเชาวน์ปัญญาที่ไม่สูงมาก จึงควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางเชาวน์ปัญญากับคำตอบรอส์ชาคในกลุ่มผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่ต้องการปลูกถ่ายไต

2. ผลการวิจัยพบลักษณะที่บ่งถึงปัญหาทางจิตใจหรืออารมณ์ จึงควรมีการตรวจประเมินคัดกรองในกลุ่มผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังหรือโรคเรื้อรังอื่น ๆ เพื่อส่งต่อพบผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนำไปสู่การวินิจฉัยและร่วมรักษา

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องการปรับตัวระหว่างผู้ป่วยโรควายไตเรื้อรังที่ต้องการปลูกถ่ายไตกับผู้ป่วยโรคไตระยะอื่น ๆ หรือโรคเรื้อรังอื่น ๆ

4. ควรมีการศึกษาลักษณะคำตอบรอส์ชาคในกลุ่มโรคเรื้องรังอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณนายแพทย์จินดา โรจนเมธินทร์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลราชวิถี นายแพทย์ทัศนชาติ จิตรีธาตุ รองผู้อำนวยการด้านวิชาการและการแพทย์ ที่ให้โอกาสและสนับสนุนทุนในงานวิจัยครั้งนี้ ขอบคุณนายแพทย์ยุติธรรม เชิญอักษร หัวหน้ากลุ่มงานจิตเวชศาสตร์ที่ให้โอกาสและสนับสนุน ขอบคุณแพทย์หญิงจามรี ณ บางช้าง ที่สนับสนุน ให้คำปรึกษา คำแนะนำ รวมถึงให้กำลังใจตั้งแต่เริ่มต้นวิจัยจนงานแล้วเสร็จ

เอกสารอ้างอิง (References)

Chawarit, P. (2015). *Characteristic of the Rorschach responses of inmates incarcerated for amphetamine offences* [Unpublished master's thesis]. Ramkhamhaeng University. (in Thai).

Khlaisuk, A. (2019). Mental illness in chronic disease patient: Role of psychiatric community nurses. *Journal of Nursing Science Chulalongkorn University*, *30*(3), 11-18. (in Thai).

Lortajakul, C., Ratanaprariyanuch, S. and Sanamjang, P. (2018). Depression, social support, and quality of life of the end stage chronic kidney disease patients with hemodialysis. *Journal of Nursing Science Chulalongkorn University*, *30*(3), 141-152. (in Thai).

Phetrat, S. (2010). *Rorschach responses of substance dependent youths: A case study of the Songkhla drug dependence treatment center*. [Unpublished master's thesis]. Ramkhamhaeng University. (in Thai).

Phongphisutchai, S. (2004). *The study of Rorschach responses in forensic psychiatric patients: Homicide*. [Unpublished master's thesis]. Mahidol University.

Plookrak, S. (2018). The prevalence and associated factors of depression in ESRD on hemodialysis in Phra Nakhon Si Ayutthaya hospital. *Journal*

of Preventive Medicine Association of Thailand, *8*(1), 72-80. (in Thai)

Sattayaprasert, K. (2013). *A comparative study of Rorschach responses between depressive patients with a history of attempted suicide and Those without a history of attempted suicide: A case study of Rajavithi hospital*. [Unpublished master's thesis]. Ramkhamhaeng University. (in Thai).

Srigratoom, B. (2015). *Rorschach responses of bipolar patients* [Unpublished master's thesis]. Ramkhamhaeng University. (in Thai).

Suwanaleart, S., Pornpipatkul, S., & Wanichrammanee, K. (2012). *Scoring manual of Rorschach test* (5th ed). Beyond Publishing. (in Thai).

Wichitsunthornkul, K. (2022). *Epidemiology and review of preventive measures for chronic kidney disease*. (n.p.). https://ddc.moph.go.th/uploads/publish/1308820220905025852.pdf (in Thai).